

MAHĀYĀNASAMGRAHOPA-
NIBANDHANA (III)
Its Tibetan and Chinese Texts

by
Noriaki Hakamaya

Abbreviations :

D : Derge edition

N : Narthang edition

P : Peking edition

MS : *Māhāyanasamgraha*, ed. by É. Lamotte.

___ in the Tibetan indicates the passage quoted from the basic text, *MS*

「 」 in the Chinese indicates the passage quoted from the basic text, 攝大乘
論本。

() in the Tibetan indicates the passage not found in the Chinese.

___ in the Chinese indicates the passage not found in the Tibetan.

Arabic numerals placed before paragraph indicate the section numbers of the
basic text given by É. Lamotte.

所知依分第二之一 (383 a)

1 此引阿笈摩，證阿賴耶識名所知依。「無始時」者，初際無故。「界」者因也，即種子也。是誰因種，謂，一切法此唯雜染，非是清淨故。後當言，^{1).....}多聞熏習所依非阿賴耶識所攝，如阿賴耶識成種子，如理作意所攝，^{.....1)}以法以義所起，等。彼「一切法等所依」者，能任持故，非因性故。能任持義，是所依義，非因性義，所依能依性各異故。若不爾者，界聲已了，無假依言。

「由此有諸趣及涅槃證得」者，如決擇處當廣分別，謂，生雜染等那落迦等，若離阿賴耶識，皆不得有，等，生等雜染畢竟止息，名為涅槃，若離阿賴耶識，不應證得。

2, 3 復，引聖言所說，證阿賴耶識名阿賴耶。

1).....1) This is the quotation from the *MS III* §1 p.49; Hsüan-tsang (玄奘) 's tr., *Taisho* ed., XXXI, p.142b.

1 *dbyiñs*// D : *dbyiñs* NP. 2 *yin paḥo* P : *yod paḥo* D : *yin paḥi* N.
 3 *du na* D : *du* NP. 4 *dañ*// D : *dañ*/ NP. 5 *hgyur*// D : *hgyur* NP.
 6 *ño*//NP : *ño* D.

(383 b)

1)③……

「一切有生」者，謂諸有爲。「雜染品法」者，簡清淨法。

非，清淨法是雜染性一切雜染庫藏所治種子體性之所攝藏。能治彼故。非，
 相互違爲因果性是正道理。然得爲所依，若處有所治，亦有能治故。

④……
 「於此攝藏」者，顯能持習氣。由非唯習氣名阿賴耶識，要能持習氣，如彼
 說意識。能「攝藏諸法」者，謂，是所熏是習氣義。
 ⑤……
 「或諸有情攝藏此識爲自我」者，是執取義。

1) The order of the following paragraphs is changed according to the Tibetan. Its original order in the Chinese is from ①……① to ⑤……⑤。

-
- 1 *ste*// D : *ste*/ NP. 2 *gyis* NP : *gyi* D. 3 *de na* DN : *de ni* P.
 4 *yin* D : *ma yin* NP. 5 *thigs* D : *thegs* NP. 6 *hbyuñ* D : *byuñ* NP.
 7 *bya ba ste* NP : *bya ste* D. 8 *ni* NP : *ni*/ D. 9 *bsgo* NP : *bsgo*// D.
 10 *go* /NP : *go*// D. 11 *go*/ NP : *go*// D.

ཇི་ལྟར་ ཚེན་ སོ་ ལ་ སོགས་ ས་ གསལ་ ས་ དག་ གཙོ་ སོ་ ལ་ མི་ གསལ་
 སའི་ སངས་ ཉིད་ ཏུ་ སྐྱེས་ ས་ ལྟར་ ཚོས་ གམས་ ཚད་ ཀུན་ གཞི་ རྣམ་ ཡར་ ཉེས་ ས་ (N
 219a) ལ་ དེ་ ལྟ་ རི་ མ་ ཡིན་ རོ་¹ རེས་ གེ་ ཉམ་ ཏུ་ དེ་ སའི་ ཡིས་ ། ས་ སོར་ གམས་
ཚད་ ས་ རེས་ གེ་ ས་ སྐྱོས་ ཏེ་ ། ས་ སོར་ གམས་ ཚད་ ཏང་ ལྟ་ རི་ འུམ་ ས་ ཏང་ འགག་
ཡི་ ཡིས་ རོ་ ॥ སུ་ རྟོན་² སའི་ རྒྱུ་ གེས་ ཀུན་ གཞི་ ཏང་ འུམ་ སའི་ རྣམ་ ཡར་ ཉེས་ ས་
 སར་ རྟོན་ ཏུ་ སྐྱེས་ ཏེ་ ། གཙོ་ སོ་ ཉིད་ གསལ་ སངས་ ཡིན་ ལ་ སངས་ གེ་ སོ་ སོ་ ལང་
 ཡིན་ རེས་ གེ་ ས་ དེ་ རོ་ འགལ་ ལོ་ ॥

དམ་ ས་ དག་ ལ་ རེས་ གེ་ ས་ རོ་ གུང་ རྣམ་ མེམས་ དཔར་ ཉུང་ ཡར་
ཚན་³ (P 240a) རྣམས་ ལ་ ས་ ཉམ་ ས་ སྟེ་ ། འོས་ ཡིན་ སའི་ ཡིས་ རོ་ ॥ འོས་ མ་
ཡིན་ སའི་ གཞན་ ཏང་ ལ་ རི་ མ་ ས་ ཉམ་ རོ་ ॥

4 དེ་ རི་ ལེན་ སའི་ རྣམ་ ཡར་ ཉེས་ ས་ རེས་ གེ་ ཏུ་ སྟེ་⁴ རེས་ གེ་ ས་ རོ་ ལུང་
གཞན་ གེས་ ཀུན་ གཞི་ རྣམ་ ཡར་ ཉེས་ སའི་ རྣམ་ གངས་ སུ་⁵ རྣམ་ ཡར་ འཛོལ་ ཡས་ གྲགས་
 (D 196a) ས་ སྟེན་ ཏེ་ ॥

ལེན་ སའི་ རྣམ་ ཡར་ ཉེས་ ས་ ཟབ་ རིང་ ལྷོ་⁶ རེས་ གེ་ ས་ ལ་ སོགས་ ས་ ལ་
ཟབ་ ས་ རོ་ འཛོལ་ རྟེན་ སའི་ མ་ གས་ སའི་ སྐྱོས་ ཏུང་ གཏིང་ དཔག་ དཔག་ སའི་ ཡིས་ རོ་ ॥
ལྷོ་ ས་ རོ་ ཉུན་ རོས་ རྣམས་ གེས་ ཏུང་ ཉེས་ ཡར་ ཏངས་ སའི་ ཡིས་ རོ་ ॥ དེ་ རི་ ཡིས་ དེ་
དག་ རེས་ གེ་ ལྷོ་ ས་ གམས་ ཚད་ རེས་ སའི་ སྐྱབས་ མ་ ཡིན་ ཡས་ ཉུན་ རོས་ རྣམས་ ལ་
མ་ ས་ ཉམ་ རོ་ ॥ རྒྱ་ སོ་ རེས་ གེ་ ས་ རོ་ སྐྱད་ རིག་ གཞིག་ བས་ གཞིག་ ཏུ་ སུ་ ཏུ་ སའི་
ལྟར་ མི་ འཚད་ སའི་ ཡིས་ རོ་ ཏེ་ ། རྒྱའི་ རྒྱ་ སོ་ སའི་ རོ་ རོ་ ॥ ཇི་ སྟེན་ འཛོལ་ གེ་ སའི་ ཏུ་ རྣམ་
ས་ གཞན་ ཏུ་ འུམ་ ས་ མེད་ སའི་ ལ་ སངས་ ཏུ་ ལོངས་ སུ་ མེམས་ ཡར་ ཏུང་ རྣམ་
ཏུང་ རེས་ གེས་ ས་ སངས་ ཏུ་ ལྟ་ ས་ དེ་ དག་ ལ་ མ་ སུ་ རོ་ ཏེ་ ॥

②……

非，如大等顯了法性藏最勝中，阿賴耶識攝藏諸法亦復如是。爲簡彼義，是故復言「一切種子識」。與一切種子俱滅故。阿賴耶識與諸轉識互爲緣故，展轉攝藏，是故說名阿賴耶識。非如最勝即顯了性，顯自簡劣故。

復說言「勝者我開示」，即大菩薩有堪能故，名爲勝者，爲彼開示。非餘劣者。②

4 復，引餘教所說異名，開示建立阿賴耶識，令極顯了。

言「甚深」者，世聰叡者所有覺慧難窮底故。言「甚細」者，諸聲聞等難了知故。是故不爲諸聲聞等開示此識，彼不求微細一切智智故。「一切種子如瀑流」者，刹那展轉相續不斷，如水瀑流。「我於凡愚不開演」者，懷我見者不爲開示，恐彼分別計執爲我，何容彼類分別計執，窮生死際行相一類無改易故。

6

1 *no* D : *no*// NP. 2 *brten* NP : *sten* D. 3 *khyad par can* DN : *khyad can* P. 4 *ste* D : *ste*/ NP. 5 *su* D : *om.* NP. 6 *phra*// D : *phra* NP.

(18)

5 दमद यो गत्रुण ठरु प्रमस ठद ग्रे कु पिठु यि वेस सु म य खणस

य वे सु रएण यरे कुर सुरु ड ॥ रदस ऊ ई सिद यर हेस सु रएण गी मर

दु गुम यि दद मदे म गठिण यस दमद यो गत्रुणस ठरु प्रमस ठद येरु यस

येरु यरे कुम यर जेस यि वेस सुरे ॥ गत्रुण दु व वे गी मरे य मवेरु दु

(N 219b) रएण यर रगुम ई ॥ पुस गुरु डे । पुस प्रमस ठद हे मर येरु

यरे गत्रुस सु रगुम मरे सुम ई वेस सु म वे दमद यो गत्रुणस ठरु कुमस

म सुम म दद । गत्रुणस मेद यर यद पुस मदेरु यर रगुम यि सु । सुम मकुमस

सुम मरे ॥ दे सुय म वे यदस सु रेरु यरे ॥ दे मदेरु यर रगुम यि हे मर

रदेरु यरे सुम सु कु दद मग गी वरु दु मकुय म गुरु (P 240b) गवे कुम

यर जेस यस पुस मप्रर दग मत्रुम म पिठु डे । पुस मप्रर दग गी मग ऊणस

मकुस यरे सुम यदस सु मत्रुम म पिठु व ॥

6 दे वे सेमस वेस गुरु सु सु । वेस सु म वे कुम गुदस कुम यर

मकुम³ यि हेरु दु पुद गत्रुण सुस सुरु यर सुद ई ॥

गवेस य हेरु मदेस य ठरु ग्रे पिठु वेस सु म वे रएण ऊणस य

पु म य खणस य हेरु मदेस य मवे यि दग दद मकुदस यर पुव यरे सुम

ई ॥ दे य रएण ऊणस य पु म वे मदग दद मदग गीर मदेरु यर वेरु

यरे ॥ देरे दमद गीस ररे सुम यरे द कुय डे । ररे मदग गी सुम दु वेदस

स ॥ दे गवेस यद व मदग य ऊणस य रगुम सु । मदग य दगरे ॥ दे

गसुम ग्रे कु वे म रेण य सु । मे जेस य रेण यरे मे मसुव यरे सुणस स ॥

दे वे कुम यर जेस (D 195b) य गुरु वस हेरु मदेस यरे गत्रुस पिठु डे ।

मकुम यर मकुम⁵ य दद । मकुम यर म मकुम यि दद । दगे म य खणस यरे

5 「執受一切 (383 c) 有色根故」等者，顯聲轉因。以能執受一切眼等有色諸根，安危共同「盡壽隨轉」，是故說名「阿陀那識」。若不爾者，應如死身即便失壞。「一切自體取所依故」等者，謂，是一切，若一若多所有自體取所依性。若色等根未已生起，若無色界，自體生起，名為「相續」。攝受彼故，名「正結生」。受彼生故，精血合故，非無阿賴耶識，而有執受一期自體。譬如室宅院攝光明。是一期自體習氣所熏故。

6 「此亦名心」者，復引餘教安立異名，令此堅固。

「第二染污意」者，由四煩惱薩迦耶見等，所染污故。此中「薩迦耶見」者，謂，堅執著我我所性。由此勢力，而起「我慢」。恃我我所，而自高舉。此二有故，便起我貪，說名「我愛」。此三皆用無明為因。言「無明」者，即是無智，明所治故。「此即是識雜染所依」。於定不定善等

1 *pa* D : *pas* NP. 2 *ba* D : *baḥi* NP. 3 *bṣag* NP : *gṣag* D. 4 *gir*
NP : *gis* D. 5 *bṣag* NP : *gṣag* D.

位中，皆不相違，恒現行故。其如何等，謂善心時亦執我故。

「由第一依生」者，由等無間滅意故。「由第二雜染」者，由四煩惱相應意故，以計我等能作雜染。「了別境義故」者，是能取境似境現義，此釋識名。

「等無間義故，思量義故，意成二種」者，此釋意名。若離訓釋，聲義道理終不能令他得解 (384 a) 了。

7 爲引正理成染污意故，復畧舉直說伽他。

「謂此若無不共無明不得有」等。若不說有染污意者，則不得有不共無明。「不共無明」當說其相，謂能障礙眞智生愚。此於五識無容說有。是處無有能對治故。若 (384 b) 處有能治，此處有所治。非五識中有彼能治。於此見道不生起故。非於不染意識中有。

1 *su yañ* NP : *suhañ* D. 2 *ste* D : *ste/* NP. 3 *ni* NP : *ni/* D.
 4 *phyir* NP : *phyir//* D. 5 *so* D : *so//* NP. 6 *ni* NP : *ni/* D. 7 *gi*
 D : *gis* NP. 8 *go/* NP : *go//* D. 9 *de* DN : om. P. 10 *ma ḥdres*
pa yañ med par ḥgyur ro// D : *ma ḥdres par ḥgyur* NP.

(20)

ཉམ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་ཉམ་མཛེས་པ་ཚན་དུ་འགྱུར་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཉམ་མཛེས་པ་
 ཚན་པ་ལང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཉམ་མཛེས་པ་དང་མཚན་མཛེས་པ་
 ལྟར་པས་མ་འདྲེས་པར་མི་འགྲུབ་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཉམ་མཛེས་པ་དེས་ཡིད་ཀྱི་
 རྣམ་པར་ཉེས་པ་ཉམ་མཛེས་པ་ཚན་དུ་དམ་བཅའ་བུ་ལྟར་དུ་ཉམ་མཛེས་པ་ཚན་
 དུ་འགྱུར་ཏེ། ཉམ་མཛེས་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་དང་མཚན་མཛེས་པར་ལྟར་(D 197a)
 པའི་ཡིད་ཀྱི་ཉམ་མཛེས་པ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་དགེ་བར་མི་འགྲུབ་པོ། ། གང་གི་ལྟར་ན་
 དགེ་བའི་(N 220b) སེམས་དང་ལྟར་ཅིག་འགྲུབ་པའི་ཉམ་མཛེས་པ་ཚན་གྱི་ཡིད་
 ཡོད་པ་དེའི་ལྟར་ན་ནི་དེ་ཉིད་དང་མཚན་མཛེས་པར་ལྟར་པར་འགྱུར་གྱི་¹ གཞན་དང་
 བྱི་མ་ཡིན་པོ། ། ཉམ་མཛེས་པ་ཚན་གྱི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཉེས་པས་(P 241b)
 བྱི་དེའི་གཞུང་པོ་མཛོན་སུམ་དུ་ལྟེན་པར་ལང་མི་རུང་ཏེ། གང་གི་ལྟར་ན་ཉམ་མཛེས་
 པ་ཚན་གྱི་ཡིད་དང་ལྟར་ཅིག་འགྲུབ་པའི་དགེ་བའི་སེམས་ཡོད་པ་དེའི་ལྟར་ན་ནི་
 དེས་དངས་པའི་གཞུང་པོ་སྐྱེ་བའི་ཡིད་མི་མཐུན་པའི་ལྟོགས་ཤིང་འགགས་ཏེ་འགགས་སོ། །
 དེ་ལྟར་ན་འདི་ལས་³ གཞན་པ་འཇིག་རྟོན་པ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ཉམ་མཛེས་པ་
 དང་མཚན་མཛེས་པར་ལྟར་པའི་ཡིད་མ་འདྲེས་པར་མི་འགྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་མི་མཐུན་
 པར་བཞག་པ་སྟེ། ངོ་ནི་ཉམ་མཛེས་པ་གཞན་དང་མཚན་མཛེས་པར་ལྟར་པ་མ་ཡིན་པའི་
 ཡིད་མ་འདྲེས་པ་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། རོ་ནི་རི་ལེ་ན། གཞན་པ་མེད་པའི་
 ཡིད་ཏེ། མངས་ཀྱིས་ཀྱི་རྗེས་མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་བཞེན་པོ། ⁵ མ་འདྲེས་པར་
 མི་འགྲུབ་པའི་ཡིད་ཀྱི་ལེས་གང་སྐྱུས་པ་དེ་ནི་གཞན་གྱིས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལ་
 ལྟོས་ནས་ཉེས་པ་བཅོད་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཉམ་མཛེས་པ། །

ལྟོས་པའི་དགེ་བའི་དང་འདྲེས་པའི་ལེས་ཀྱི་ལེས་པའི་ལྟོས་པ་མ་ཡིན་པོ། ། རོ་ནི་
 རི་ལེ་ན། ལྟར་འགྲུབ་པ་སྟེ། ⁷ ལྟོས་རྣམ་པར་ཉེས་པ་གང་ལེ་ན། རྣམ་པར་ཉེས་པའི་

由彼，此應成染性故。亦非染污意識中有。與餘煩惱共相應時，不共無明名不成故。若立意識由彼煩惱成染污者，即應畢竟成染污性。諸施等心應不成善。彼煩惱相恒相應故。若復有說，善心俱轉有彼煩惱，是即一向與彼相應，餘不得有。此染意識引生對治，不應道理。若有說言，染污意俱有別善心，能引對治能治生故，所治即滅，應正道理。若爾，所立不共無明，亦不成就。與身見等所餘煩惱，恒相應故。汝難不平。非，我說，彼與餘煩惱不相應故，名為不共。然說彼惑餘處所無故，名為不共。譬如十八不共佛法。前說，與餘煩惱相應名不成者，觀他所立，顯彼過故。

「又五同法亦不得有成過失」者，此破唯立從六二緣六識轉義。

1 *gyi/* NP : *gyi* D. 2 *mi mthum paḥi phyogs* D. om. NP. 3 *ḥdi las*
 D : *ḥdi de las* NP. 4 *ṅa* D : *de* NP. 5 *no//* DN : *no/* P. 6 *bṣag*
 NP : *gṣag* D. 7 *ste* NP : *de* D.

(21)

ཚོགས་ ཏུག་ གོ་ ལེས་ ལྷ་ ས་ འདི་ ཁས་ ལེན་ པ་ དེས་ བེ་ མེག་ ལ་ སོགས་ པའི་ རྣམ་ པར་
 ། ལེས་ པ་ ལྷ་ ཏང་ ། ཡིད་ གྱི་ རྣམ་ པར་ ལེས་ པ་ མཐུན་ པར་ ཁས་ བྱངས་ པ་ དེ་ འགལ་ ཉེ།
 ལྷོན་ རིག་ ལྷུ་ བའི་¹ གནས་ མེད་ པའི་ ལྱེང་ རྩོམ་ ། ། གནལ་ གྱི་ གལུང་ ལ་ བེ་ གང་ ལྷོན་ རིག་
 ལྷུ་ བའི་ གནས་ མེད་ པའི་ རྣམ་ པར་ ལེས་ པ་ རི་ ཡང་ མེད་ འོ་ ལེས་ སོ། ། ལྷོན་ གཞི་ རྣམ་ པར་
 ། ལེས་ པའི་³ ལྷོན་ རིག་ ལྷུ་ བའི་ གནས་ མ་ ཡིན་ རྣམ་ ལེ་ ར། མ་ ཡིན་ ཉེ། འདག་ པའི་ ལྷོན་
 ཏུ་ བཟློན་ པས་ འདྲོད་ པའི་ ལྱེང་ རྩོམ་ ། ། ལྷོན་ གཞི་ རྣམ་ པར་ ལེས་ པ་ བེ་ ཡིད་ གྱི་ རྣམ་ པར་
 ། ལེས་ པའི་ ལྷོན་ ལྷོན་ ཡིན་ བོ། ། (འདིར་ བེ་ ལྷོན་ མེད་ ས་ པ་ ཚན་ གྱི་ ཡིད་ འདག་ པའི་ (N
 221b) ལྷོན་ ཏུ་ བཟློན་ པར་ འདྲོད་ རྩོམ་ །) གང་ ཏག་ ལྷོན་ ལ་ (P 242a) གནས་ པའི་
 གཟུགས་ རི་ ཡང་ ཏུང་ ས་ ལེག་ ཡིད་ གྱི་ རྣམ་ པར་ ལེས་ པའི་ ལྷོན་ རིག་ ལྷུ་ བའི་ གནས་ སོ་
 ལེས་ ལྷུས་ པ། ཏ་ ཏག་ གི་ དེ་ (D 197b) ཡང་ རྣམ་ པར་ རྟོག་ པ་ རིམ་ ཏུ་ རྩོད་ རྩོམ་ ། །
 ཡིད་ གྱི་ རྣམ་ པར་ ལེས་ པ་ རྩམས་ ཚད་ བེ་ རྩམས་ ཚད་ ཏུ་ དེས་ པར་ རྟོག་ ལ་ ཏང་ ། རྩམས་
 ཏུ་ ཏུན་ པའི་ རྣམ་ པར་ རྟོག་ པ་ གཏིས་ ལྱིས་ རྣམ་ པར་ མེ་ རྟོག་ པ་ ལྷོན་ ཏུ་ འགྱུར་ ཉེ། ཏུང་
 སོ་ གཟུགས་ ཚན་ ལམ་ ལེན་ པ་ མེག་ ལ་ སོགས་ པའི་ རྣམ་ པར་ ལེས་ པ་ མཁེན་ བོ། །

སྣོམས་ པར་ འདུག་ པའི་ ལྷུ་ བའི་ ཏུང་ ཏང་ ལེས་ ལྷུ་ བའི་ འདུ་ ལེས་ མེད་ པ་ ཏང་ །
 འགོག་ པའི་ སྣོམས་ པར་ འདུག་ པའི་ ། གང་ ལ་ ལྷོན་ མེད་ ས་ པ་ ཚན་ གྱི་ ཡིད་ ཡིད་ པ་
 དེ་ ལ་ བེ་ འདུ་ ལེས་ མེད་ པའི་ སྣོམས་ པར་ འདུག་ པ་ ལ་ དེ་ ཡིད་ པ་ ཏང་ ། འགོག་ པའི་
 སྣོམས་ པར་ འདུག་ པ་ ལ་ བེ་ མེད་ པའི་ ལྱེང་ རྩོམ་ ཏུ་ འཕྲད་ རྩོམ་ ། ། གནལ་ ཏུ་ རྩོད་ བེ་
 གཏི་ གང་ ཡང་ འདུ་ ལེས་ ཏང་ ཚོར་ ས་ འགོག་ པ་ ཏང་ ། ལྷོན་ མེད་ ས་ པ་ ཚན་ གྱི་ ཡིད་ གྱི་
 རྣམ་ པར་ ལེས་ པ་ ལྷོན་ ཏུ་ འགྱུར་ ས་ མེད་ པའི་ ལྱེང་ ལྷུ་ བའི་ མེད་ པར་ འགྱུར་ རྩོམ་ ། །
 འསམ་ གཏུན་ མཁེན་ པ་ ཏང་ ། ལྱིད་ པའི་ རྩོད་ མེད་ ས་ རྩོད་ ཏང་ ཏང་ ། དེས་ པར་ འགྱུར་
 ཏང་ ཏང་ ། ལེ་ འདུག་ རྣམ་ པར་ འདྲོད་ པ་ རྩོད་ པའི་ ལྱེང་ ཡང་ རྩོད་ ཏང་ ཏང་ མེ་ འགྱུར་

眼等五識，與彼意識，有同法性。謂，從二緣而得生起。彼染污意，若無有者，與此相違。所謂俱生增上緣依無別有故。又眼等識各具二緣，皆是識性。如是識性，並有眼等俱轉別依。唯增上緣非因緣等。此爲能喻，意識亦爾。應有如是差別所依。阿賴耶識雖是意識俱生所依，然不應立爲此別依。是共依故，因緣性故。經部所立，色爲意識俱生別依，此不成就，不應道理。以就思擇隨念分別應一切時無分別故。由此道理，餘部所立，胸中色物意識別依，亦不成就。如所說過，恒隨逐故。譬如，依止色根諸識。如是難通應廣決擇。

^{1)②……}
 「又無想定與滅盡定差別無有，成過失」者，若有定立有染污意，此有，此無，在凡相續，在聖相續，如其次第，二定差別道理成就。若不爾者，俱想受滅等有識行，應無差別。不可說，在第四靜慮在第一有地差別故，出離·靜住欲差別故，二定差別。

1) The original order of the following paragraphs is from ①……① to ②……②.

1 *skye baḥi* NP : *skyes paḥi* D. 2 *ṣes so* D : *ṣeḥo* NP. 3 *paḥi* DNP, *pa?* 4 *rtog* NP : *rtogs* D. 5 *dañ* NP : *dañ//* D. 6 *tu* NP : *du* D.
 7 *tha dad* DNP, *tha mi dad?*

由二自相無差別故。心及心法俱滅，何異。今此決擇，對經部師，少相近故。
 彼部所立，不相應行非實物有，何得二定實有差別。

①……
 「又訓釋詞亦不得有成過失」者，如前所說，訓釋意名，依 (384 c) 思量性。
 若不立有染污意者，此何所依。六識已謝，不應成意，體滅無故。

「又無想天一期生中無我執轉應成過失。」言「無想」者，謂，若生在無想天中，心心法滅。初續生時，有彼暫起，從此已後，相續隨轉。若不許彼有染污意，一期生中，應無我執。曾不見有，具煩惱者，一期生中，都無我執。又諸聖賢同詞厭故。非，生剎那現起意識我執所依為勢引故名有，我執未永斷故，如有癩等，應正道理。我執所依俱謝滅故，勢引亦無餘所依故，不應道理。我執習氣，

1 *hgyur* NP : *hgyur*// D. 2 *nes tshig* NP : *nes paḥi tshig* D. 3 *yid*
 D : *yod* NP. 4 *ci* NP : *ji* D. 5 *drug* NP : *drug po dag* D. 6 *yid*
 D : *yod* NP. 7 *skyon* DN : *sbyor* P. 8 *hgyur*//D : *hgyur* NP.
 9 *smad* NP : *smras* D.

在身相續，亦不應理。色法受熏，不應理故。無堪能故。又經部師不說唯色名為心法，等無間緣此所無故，心及心法四緣定故。若說別有常俱起心我執所依，此無過失。

「又一切時我執，隨逐不應道理」，謂，若不說有染污意，於一切時義不符順。施等善位，亦有我執，常所隨逐，自謂我能修行施等。非離無明我執隨逐。非離依止而有無明，是心法故。此所依止，離染污意，定無所有。非，即善心是無明依應正道理。如說，

如是染污意 是識之所依

(385 a) 此未滅識縛 終不得解說

「無有二」者，謂，不共無明及與五同法。「三成相違」者，謂，訓釋詞，二定差別，無想天生我執隨逐，如是三種，皆成相違。前已略舉，不共無明，今為廣釋，故說「真義心當生」等。謂，能障礙真實義見。彼若現有，此不生故。「俱行一切分」者，是善不善無記位中，常隨轉義。

1 *mi* NP : om. D. 2 *ni*// D : *ni*/ N : *na*/ P. 3 *tu* NP : *du* D.
 4 *do*// DN : *do* P. 5 *na gñis med* D : om. NP. 6 *bgegs* NP : *gegs* D.
 7 *dañ*// D : *dañ* NP. 8 *gags* DN : *ḥgags* P. 9 *de*/ D : *de* NP.
 10 *ces* NP : *ṣes* D. 11 *go*/ NP : *go*// D.

(24)

8 ਗੁਰੁ ਗਿ ਕੁਮ ਪਰੁ ਭੇਸੁ ਤਾ ਮਾ ਗਠਗਲੁ ਤਰੁ ਸੇਮਲੁ ਗੁ ਪੁਲੁ ਗਲੁਮੁ
ਪਾ ਮੇ ਦਮੇਗਲੁ ਤੇ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਾ ਕੇ ਏ ਝੁਰੁ ਘਿਰੁ ਠੇਸੁ ਗੁ ਮਰੇ ਸੁਰੇ ਪੁਲੁ ਕੇ ਰਗਲੁ
 ਮਾ ਖੁਗੁ ਪਰੇ ਕੁਮ ਪਰੁ ਭੇਸੁ ਤਾ ਘਿਰੁ ਘਾ¹ ਕੁਮ ਪਰੁ ਭੇਸੁ ਪਰੇ ਸੁਰੇ ਕੇ ਕੁਮ ਪਰੁ
 ਭੇਸੁ ਤਾ ਝੁਗੁ ਪਾ ਦਗੁ ਘਿਰੁ ਪਾ ਝੁਰੁ ਸੇਮਲੁ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਰੇ ਸੁਰੇ ਪੁਲੁ ਗਲੁ ਕੇ
 ਨੇ ਝੁਰੁ ਮੇ ਦਮੇਗਲੁ ਲੁ ॥ ਮਠੇਨੁ ਤਾ ਮਰੇ ਪੁਲੁ ਮੇਨੁ ਤਾ ਕੇ ਮਾ ਘਿਰੁ ਕੇ ॥ ਮਰੇ
 ਕੁਮ ਗੁਲੁ ਲੁ ਗਠਗਲੁ ਤਰੁ ਮਾ ਘਿਰੁ ਤੇ ਘਿਰੁ ਨਰੁ ਕੁਮ ਪਰੁ ਭੇਸੁ ਪਰੇ ਸੁ
 ਗਠੇਸੁ ਗੁ ਮਠੇਨੁ ਤਰੁ ਗੁ ਮਾ ਝੁਰੁ ਪਰੇ ਝੁਰੁ ॥ ਮਰੇ ਸੁਰੇ (P 243b) ਪੁਲੁ
 ਲੁ ਮਠੇਨੁ ਤਾ ਕੇ ਮਠੇਨੁ ਤਰੁ ਗੁਰੇ ॥ ਨੇ ਝੁਰੁ ਮਲੁ ਕੇ ਗੁਰੁ ਗਿ ਕੁਮ ਪਰੁ ਭੇਸੁ ਤਾ ਕੇ
 ਸੇਮਲੁ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਰੇ ਸੁਰੇ ਮਠੇਨੁ ਤਰੁ ਗੁ ਮਰੇ ॥

9 ਏ ਝੁ ਕੇ ਕਾ ਮਠਗੁ ਪਰੇ ਕੁਮ ਪਰੁ ਭੇਸੁ ਤਾ ਮਲੁਲੁ ਪਰੇ ਕੋਲੁ ਗੁ
ਲੁ ਕੇ ਕੁਲੁ ਪਰੇ ਝੁਰੁ ਤਰੁ ਠਕੁ ਲੁ (N 222b) ਕੋਲੁ ਕੁਮ ਤਾ ਝੁਰੁ ਤਾ ਕੁਮਲੁ
ਗੁਲੁ ਗੁਰੁ ਕੁ ਮਲੁਗਲੁ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਰੁ ਗੁਲੁ ਪਰੇ ਝੁਰੁ ॥ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਾ ਕੇ ਨੇ ਝੁਰੁ ਗੁਲੁ
 ਭੇਸੁ ਮਠੇਨੁ ਕੁਲੁ ਭੇਸੁ ਗੁਰੇ ਝੁ ਕੋਲੁ ਝੁ। ਸੇਮਲੁ³ ਗੁ ਲੁ ਨੇ ਪਾ ਮਠਗੁ ਪਰੇ
 ਲੁਲੁ ਲੁ ਕੇ ॥

10 ਭੇਸੁ ਗੁ ਝੁ ਮੇ ਮਲੁਲੁ ਪਰੇ ਝੁਰੁ ॥⁴ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਾ ਕੇ ਭੇਸੁ ਗੁ ਝੁ ਮੇ ਝੁ
 ਮਰੁ ਮਲੁਲੁ ਮਾ ਮਲੁਲੁ ਲੁਲੁ ਕੁਲੁ ਝੁਰੁ ਝੁਲੁ ਕੁਮਲੁ ਪਾ ਮਾ ਮਠਗੁ ਨੇ। ਨੇ ਦਗੁ ਕੇ
 ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਲੁਲੁ ਤਾ ਮਲੁਲੁ ਤਲੁ⁶ ਗੁਰੁ ਪਾ ਘਿਰੁ ਪਰੇ ਝੁਰੁ। ਭੇਸੁ ਗੁ ਝੁ ਮੇ ਭੇਸੁ
 ਤਾ ਪਾ ਗਠਗਲੁ ਤਾ ਮੇਨੁ ਤਾ ਝੁਰੁ ਨੇ ॥ ਝੁਰੁ ਝੁਲੁ ਕੁਮਲੁ ਕੇ ਭੇਸੁ ਗੁ ਝੁਲੁਲੁ ਝੁਰੁ
ਭੇਸੁ ਤਾ ਪਾ ਗਠਗਲੁ ਤਾ ਮਾ ਘਿਰੁ ਕੇ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਾ ਕੇ ਕੁਲੁ ਤਾ ਨਰੁ। ਨੇ ਕੁਰੁ ਗੁਰੁ
 ਮਾ ਨਰੁ। ਗਠਗਲੁ⁸ ਪਰੇ ਮਠੇਨੁ ਝੁਰੁ ਮੇਨੁ ਤਰੁ ਲੁ ਕੇ ॥

ਨੇ ਦਗੁ ਕੇ ਨੇ ਮਲੁਲੁ ਤਾ ਮੇਨੁ ਤਰੁ ਪਾ ਭੇਸੁ ਗੁ ਮਾ ਪਾ ਲੋਗਲੁ ਤਾ ਕੇ

8 「心體第三，若離阿賴耶識，無別可得」者，謂，如，意聲說染污意無間滅意，識聲則說六種轉識，如是，心聲，離彼二種，無體可得。非無有體而有能詮。亦非異門。意識二聲，所詮異故。此中體聲意取所詮。「是故成就阿賴耶識」等者，顯阿賴耶識是心聲所詮，道理決定。

9 「由種種法」者，謂，由種種品類轉識，所攝諸法。「熏習種子」者，謂，所熏成功能差別。「所積集」者，謂，雜種類積集其中。「故」者，即是門義依義，此則顯示心聲轉因。

10 「由此深細境所攝故」者，此顯阿賴耶識，亦是深細亦所知境。由深細故，於諸聲聞，不為宣說。彼(385 b)是龜淺所知境攝所應化故，深細境智，於彼無恩。「由諸聲聞不於一切境智處轉」者，此則顯彼無有功能·惛願·處相。

「是故於彼雖離此說」等者，

1 *la/* NP : *la* D. 2 *brten* NP : *bsten* D. 3 *sems* D : *de sems* NP.
 4 *ro* D : *ro//* NP. 5 *blañs* D : *blañs pa* NP. 6 *bsdus pas* NP : *bsdubas* D.
 7 *ma* D : *om.NP.* 8 *gtogs* D : *rtogs* NP.

謂，於聲聞，雖離爲說阿賴耶識，但由龜淺色等境界・苦集等性・無常等行，正觀察時，便能永斷一切煩惱。彼爲此義，依世尊所，勤修梵行。言龜淺者，謂，諸色法體相龜故，受等諸法所緣行相易可分別行相龜故。與此相違，如其所應，阿賴耶識說名深細。如說，我不說一法未達未遍知，等者，此密意說。不斷煩惱，以別相聲，說總相處。非諸煩惱有各別斷。或取共相無常等行，故不爲說阿賴耶識，亦無過失。

「若諸菩薩定於一切境智處轉」者，顯菩薩有種姓勢力，由與功能・惴願・處相具相應故。一切智性爲所期處。異此，不能作他義利。所以者何。非一切智，無有堪能隨順知他意樂隨眠界根勝劣有能無能時分差別具作一切他之義利。

1 *spoñ ste* NP : *spanś te* D. 2 *do//* NP : *do* D. 3 *par* NP : *pa* D.
 4 *pas* NP : *pa* D. 5 *bsñegs* NP : *sñegs* D. 6 *skal* D : *bskal* NP.

(26)

ਪਸ਼ਾ ਗਭਰਾਉਂਦੇ ਨੇਕ ਮਸ਼ਰਾ ਨਗਾ ਉਦ ਮੇਂ ਕੁਲਾ ਪਰੇ ਉਦ ਨੇ ਨੇਕ ਨੂੰ ਗਭਰਾਉਂਦੇ
ਮੁਦ ਕੁਲਾ ਕੇਮਲਾ ਨਪਰ ਕੁਮਲਾ ਘਾ ਗੁਰ ਗਭੇ ਕੁਮ ਪਸ਼ਾ ਯੇਲਾ ਪਾ ਮਯਦ ਨੇ ॥

ਨੇ ਯੇਲਾ ਪਾ ਮੇਦ ਪਸ਼ਾ ਕੇ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਮਭੇਰ ਪਰੇ ਘੇ ਯੇਲਾ ਸ਼ੋਲਾ ਪਸ਼ਾ

ਲਾ ਮਾ ਮਾ ਘੇਰ ਕੇ ਯੇਲਾ ਮੁ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰ ਗਭੇ ਕੁਮ ਪਸ਼ਾ ਯੇਲਾ ਪਾ ਘੋਲਾ ਲੁ ਯੇਲਾ ਪਾ
ਮੇਦ ਪਸ਼ਾ ਨੇਕ ਨੂੰ ਘੋਲਾ ਲੁ ਫੁਲਾ² ਪਾ ਲੁਲਾ ਮਸ਼ਾ ਮੇ ਰਘੁਰਾ ਫੇ। ਨੇ ਮਾ ਲੁਲਾ ਕੁ
ਘੋਲਾ ਲੁ ਮਫੁਲਾ³ ਪਸ਼ਾ ਮੁ ਮਰੇ ਨੇਕ ਘੋਲਾ ਪਰੇ ਉਦ ਕੁਮ ਪਸ਼ਾ ਮੇ ਫੁਲਾ ਪਰੇ ਘੇ ਯੇਲਾ
ਮੇਦ ਨੇ ॥ ਨੇਰੇ ਉਦ ਯੇਲਾ ਮੁ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਉਂ ਲੁਲੇ ਮਠੇਰ ਉਦ ਮਠੇਰ ਲੁਮ ਨੂੰ ਮਾ
ਮੁਲਾ ਪਸ਼ਾ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਮਭੇਰ ਪਰੇ ਘੇ ਯੇਲਾ ਸ਼ੋਲਾ ਪਸ਼ਾ ਲੁ ਮਾ ਮਾ ਘੇਰ ਕੇ ॥

ਕੁਮ ਪਸ਼ਾ ਫੁਲਾ ਪਾ ਨਦ ਮਠਲਾ ਪਰੇ ਯੇਲਾ ਪਸ਼ਾ ਘੋਲਾ ਲੁ ਮਫੁਲਾ (P

244b) ਪਸ਼ਾ ਮੁ ਮਰੇ ਨੇਕ ਗਠੇਰਾ ਘਲਾ ਗਠੇਰਾ ਮਫੁਲਾ ਪਰੇ ਮਦ ਗੇ ਮਠੇਰ ਉਦ
ਘਾ ਫੁਲਾ⁴ ਕੇ ਕੇ ਮਸ਼ਰਾ ਘਲਾ ਪਰੇ ਉਦ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਫੁਲਾ⁵ ਪਸ਼ਾ ਮੇ ਕੁਲਾ ਲੇ ॥ ਗਘਾ ਫੇ
ਰਨੇ ਨਗਾ ਗੁਰ ਗਭੇ ਕੁਮ ਪਸ਼ਾ ਯੇਲਾ ਪਾ ਰਨੇ ਉਦ ਮਫੁਲਾ ਪਰੇ ਮਘਾ ਠਗਲਾ ਘੋਲਾ ਲੁ ਗੁਲਾ
ਪਰੇ ਨਦਲਾ ਗੇਲਾ ਨੇਕ ਨਦ। ਕੇਮਲਾ ਠਕ ਨਦ। ਮਦਲਾ (D 199b) ਨਦ। ਕੁਮ ਪਸ਼ਾ
ਫੁਲਾ ਪਸ਼ਾ ਲੁਲਾ ਮਾ ਰਘੁਰਾ ਮੇਲਾ ਯੇਲਾ ਕੁ ਨੇਰੇ ਠੇ ਗਠੁਰਾ ਮਰੇ ਨੇਕ ਮੇਦ ਪਸ਼ਾ ਫੁਲਾ
ਕੁਲਾ ਮਠੇਰ ਪਾ ਘੋਲਾ ਮੇਦ ਪਸ਼ਾ ਫੁਲਾ ਪਸ਼ਾ ਘੋਲਾ ਨੂੰ ਕੁਲਾ ਕੁਲਾ ਕੁਮ ਪਸ਼ਾ ਮੇ ਫੁਲਾ
(N 223b) ਪਰੇ ਘੇ ਯੇਲਾ ਮਸ਼ਰਾ ਮ ॥ ਨੇਰੇ ਫੁਲਾ ਘਾ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਉਂ ਲੁਲੇ ਮਠੇਰ
ਉਦ ਨੇ ਮਠੇਰ ਉਦ ਗੇਮਲਾ ਪਸ਼ਾ ਉਦ ਠੇਦ ਨੇ ਨਦ ਠੇਲਾ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਮੇ ਗਠੇਰਾ ਪਸ਼ਾ
ਯੇਲਾ ਫੇ। ਮਸ਼ਰਾ ਘਲਾ ਪਾ ਮੇਦ ਪਰੇ ਉਦ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਮਭੇਰ ਪਰੇ ਘੇ ਯੇਲਾ ਸ਼ੋਲਾ
ਪਸ਼ਾ ਲੁ ਮਾ ਮਾ ਘੇਰ ਕੇ ॥ (ਨ ਮੇਲਾ ਪਾ ਨਗਾ ਪਾ ਘਾ ਮਾ ਗਫੁਲਾ ਪਸ਼ਾ ਯੇਲਾ ਪਾ ਨਗਾ ਪਰੇ
ਸ਼ਮਲਾ ਗਭਰਾ ਮੇਦ ਨੇ ॥) ਨੇ ਫੁਲਾ ਕੁ ਲੁਲਾ ਠੇਰਾ ਗਠੇਰਾ ਨਦ ਫੁਲਾ ਪਰੇ ਯੇਲਾ ਮਦ
ਉਲਾ ਠੇਲਾ ਸ਼ਮਲਾ ਠਨ ਯੇਲਾ ਲੇ ਗਠੁਰਾ ਲੇ ॥ ਘੋਲਾ ਲੁਲਾ ਪਾ।

如是等事，菩薩所求，是故爲說阿賴耶識。

「若離此智」等者，若離阿賴耶識智，不能永斷於義遍計。彼不斷故，無分別智則不得有。執有遍計所執義故。由此因緣，「不易證得一切智智」。所以者何。〔不〕能證一切所知共相。

是分別智，知遍計義，自相分別，展轉不同，以無邊故，決定無能具證一切。若知此唯阿賴耶識能生習氣轉變力故義^{1)……}·有情·我顯現而轉^{……1)}，爾時覺知無所取義，如是亦能知無能取，由此證得無分別智。次後得智，如所串習，通達法性。由一切法共相所顯真如一味，知一切法。於一刹那，亦易證得一切境(385 c)智。非無邊故。然復說言，要經於三無數劫，者，此顯，積習廣大資糧，方能證得，廣大殊勝，一切種相，微妙果智。如是所說，妙智資糧，不離能證法無我境。故說頌言，

1)……1) The Tibetan of this passage is the same as the verse I-3ab of the *Madhyāntavibhāga : artha-sattvātma-vijñapti-pratibhāsam prajāyate* (ed. by Nagao, p.18), while the Chinese omits the word for *vijñapti*.

1 *yoñs su śes pa* D : om. NP. 2 *rtog* NP : *rtogs* D. 3 *brtag* D : *brtags* NP. 4 *la rtog* NP : *ma rtogs* D. 5 *rtogs* D : *rtog* NP. 6 *kun* DN : *gur* P. 7 *gzun* D : *bzun* NP. 8 *hthob bo* DN : *hthobo* P.

ਸਤ੍ਰਿਯਾਸੰ ਪਰਿ ਕੋਲਾ ਘ ਕੁਮ ਕੁਮ ਪਾ ॥ ਯੇਸਾ ਸੁ ਗੁਰ ਘ ਮ ਸੁਦਸਾ ਕਾ

। ਸਮਸਾ ਠਦ ਮਠਿਕ ਪ ਠਿਕ ਮੇਦ ਦੇ ॥ ਦੇ ਏਸ ਕੋਲਾ ਘ ਮਦਯ ਮੇਦ ਮਠੁਕਾ

। ਕੇਦੰ ॥ ਘੁਦ ਗੀ ਠੁਘਾ ਰਦੇ ਮੀ ਮਦਕ ਪਦ ਮੀ ਯੇਸਾ ਪ ਦਯ ਕੀ

ਦਯੇਦ ਕ ਕੁਕੁ ਏਸ ਕੁਸੰ ਪਦ ਏਸ ॥ ਮੇਲਾ ਕੀ ਸਮਸਾ ਠਦ ਏਯ ਰਦੰ ਪੁਸ

। ਦੇ ਮਠਿਕ ਸਮਸਾ ਠਦ ਮਠਿਕ ਰਦੰ ਏ ॥ ਠੇਯ ਠਦ ਸਮਸਾ ਠਦ ਸਿਯ ਏਸ ਮੇਕ

। ਯੇਸੰ ਸੁਰੋ ॥ ਦੇ ਪੁ ਮਸਾ ਕੁ ਗੁਰ ਗਯੇ ਕੁਮ ਪਦ ਯੇਸਾ ਪ ਦੰ ਮ ਯੇਸਾ ਪਸ ਸਮਸਾ

ਠਦ ਮਠਿਕ ਪਰਿ ਘੇ ਯੇਸਾ ਰਠੇਸਾ ਪਦ ਸੁ ਮ ਦਦ ਦਯਾ ਮਦ ਰਠੁਕੁ ਏ ਯੇਸੰ ਗਠੰ ਮਦੰ

ਠੰ ਕੁਦ ਮਠੇਦ ਦੇ ॥ ਕੋਲਾ ਸਮਸਾ ਠਦ ਮਦਯ ਮੇਦ ਪਦ ਯੇਸਾ ਸੁ ਮ ਸਮਸਾ ਠਦ ਮਠਿਕ

ਪ ਮ ਪਿਕ ਕੁਮ ਯੇ ਕ। ਸਮਸਾ ਠਦ ਮਠਿਕ ਪ ਕੀ ਪਿਕ ਮੇਦ ਏ ॥ ਕੁਮ ਪ (P 245a)

ਸਮਸਾ ਠਦ ਮਠਿਕ ਪ ਕੀ ਮ ਪਿਕ ਕ ॥

11 ਘਦ ਕੁਮ ਗੁਦਸਾ ਗੁਿਸਾ ਗੁਰ ਗਯੇ ਕੁਮ ਪਦ ਯੇਸਾ ਪ ਠੁਕੁ ਥੇਲਾ ਏ ਸਯ ਪਦ

ਘਦ ਮਠੁਕੁ ਏ ਯੇਸਾ ਸੁ ਮ ਕੀ ਸੁ ਪ ਗਯਕ ਘ ਗਯਸ ਪਦ ਠੁ ਮਦ ਰਠੇਦ ਪਸ ਗੁਰ

ਗਯੇ ਕੁਮ ਪਦ ਯੇਸਾ ਪਰਿ ਘਮ ਪੋ ਠੇ ਗਠੇਦੰ ਪ ਠੁਕੁ ਦੁ ਮਠੁਕੁ ਸੁਦ ਪਦ ਸੁਮਸਾ ਸੁਰੰ ਮਦੰ ॥

ਦੇ ਮਠਿਕ ਗਯੇਯਸ ਪ ਸੁਦ ਕ ਪਕੁ ਪਿਕੁ ਮਠਿਕ ਪਿਕੁ ਦੇ ਯੇਸਾ ਮਦੰ ਗਦ ਘਸ

ਗਸੁਦਸਾ ਪ ਦੇ ਕੀ। ਦੇ ਮਠਿਕ ਗਯੇਯਸ ਪ ਸੁਦ ਮਰਿ ਪਕੁ ਪਿਕੁ ਕੁਮ ਪ ਮਠਿਕ ਮਦੰ ਦੇ

ਘਸ ਰਦੰ ਗਸੁਦਸਾ ਏ ॥ ਸੁੇ ਦਯ ਗੁਰ ਗਯੇ ਘ ਗੁਰ ਠੁ ਦਯਾ ਮ ਯੇਸਾ ਸੁ ਮ ਘ ਏਯਸ

ਪ ਘ। ਗੁਰ ਗਯੇ ਘ ਮਠੇਕ ਕਸਾ ਦਯਾ ਮਸਾ ਦ ਪੁਸ ਏ ਦੁਸ ਕੁ ਗੁਰ ਗਯੇ ਘ ਗੁਰ ਠੁ¹⁰

(N 224a) ਦਯੇ ॥ ਏ ਪੁ ਯੇ ਕ। ਏਦੰ ਪੁਸ ਗੁਰ ਗਯੇ ਘਸ ਘਦ ਦਯ ਪਦ ਸੁਦ ਮ

ਯੇਸਾ ਸੁ ਮ ਕੀ ਰਦਸ ਪਰਿ ਦੁਸ ਏ ਦੇ ਘਸ ਸੁਦ ਮਰਿ ਏਸ ਏ ॥ (D 200a) ਏਦੰ ਪੁਸ

ਘਦ ਰਦੰ ਕ ਮ ਰਦਸ ਪ ਕੁ ਮਦਕ ਪਦ ਦਯਾ ਮਰਿ ਦਦ ਠੁਘ ਠਕ ਏ ਦੇ ਰਦੰ ਪ

ਘ ਗਯੇਯ ਮਰਿ ਏਸ ਏ ॥ ਦੇ ਪੁ ਮਸਾ ਕੀ¹¹ ਗੁਰ ਗਯੇ ਘ ਮਦਕ ਪਦ ਦਯਾ ਮ ਠਕ ਯੇਸਾ

非於一切所知境 不斷所執法分別
 而能證得一切智 是故宣說法無我
 不善通達如是理教，故有頌言，

由彼相續有堪能 當知如火食一切
 如是應許一切智 能作一切知一切

是故，於此阿賴耶識，知·不知者，易證·難證一切智智。定依此宗，作如是說。非，知一切法無我者，名一切智。彼雖一切智非一切種智。

攝大乘論釋卷第二

所知依分第二之二 (386 a)

11 「聲聞乘中亦以異門密意已說阿賴耶識」者，此舉餘部共所成立，顯阿賴耶識，如大王路故。

先總序「如彼增壹阿笈摩說」者，是說一切有部中說。^{1).....}「如來出現四德經中由此異門密意，已顯阿賴耶識」者，謂，此經中宣說，如來出現於世，有四種可稱讚德。^{.....1)}「愛阿賴耶」者，此句總說貪著阿賴耶識。「樂阿賴耶」者，樂現在世阿賴耶識。「欣阿賴耶」者，欣過去世已生阿賴耶識。「熹阿賴耶」者，熹末來世當生阿賴耶識。此性於彼極希願故。由樂欣喜，是故總名愛阿賴耶。

1).....1) According to the original order, this sentence is to be placed at the end of this paragraph.

1 *brtags* D : *brtag* NP. 2 // *ṣeḥo* D : *ceḥo* NP. 3 *nus* D : *mi nus* NP.
 4 *paḥi* D : *pa yi* NP. 5 // *ṣes* DN : *ṣes* P. 6 *śes pa daṅ* DNP, *śes pa śes pa daṅ?*
 7 *ṣes* D : *ṣes*//NP. 8 *bor* P : *bo* DN. 9 *gtod* NP : *btod* D.
 10 *tu* NP : *du* D. 11 *na/* NP : *na* D.

「爲斷如是阿賴耶故」者，爲永害彼。「說正法時」者，說正教法。「恭敬」者，樂欲聞故。「攝耳」者，立願聽故。此則說其聞所成智。「住求解心」者，如所聞義求決定故。此則說其思所成智。「法隨法行」者，所證名法，道名隨法，隨順彼故。又出世道名法，世間道名隨法。「行」者，行彼，自心相續，樹增彼故，令彼現前，得自在故。此則說其修所成智。

「於大眾部阿笈摩」等者，重成此識，於彼部中，如大王路。「根本識」者，餘識因故。譬如樹根是莖等因。

「化地部」等者。於彼部中有三種蘊。一者一念頃蘊，謂一刹那有生滅法。二者一期生蘊，謂乃至死恒隨轉法。三者窮生死蘊，謂乃至得金剛喻定恒隨轉法。此若除彼阿賴耶識，餘不應有，但異名說阿賴耶識。如名諸蘊，決定無有窮生死故。彼問云何。此答，「有處有時見」等。有處於界。有時於分。

1 *bsam* NP : *bsams* D. 2 *bstan* D : *brtan* NP. 3 *gtod* NP : *btod* D.
4 *rjes su* D : om. NP.

(29)

ਮਠੁਕ ਓ ॥ ਦੇ ਘਾ ਗਠੁਗਲਾ ਮੇਦਾ ਘਰਾ ਕੈ ਗਠੁਗਲਾ ਠੁਕ ਠਦਾ ਓ ॥ ਰਦੁ ਘੇਲਾ ਮੇਦਾ
ਦਾ ਠਦਾ ॥ ਦੇ ਠੈ ਠੁਮਲਾ ਘਰਾ ਰਦੁਗ ਘਾ ਘਾ ਕੈ ਸੇਮਲਾ ਠੈ ਠੁਕ ਠਦਾ ਓ ॥ ਠੁਕ ਠੈ ਠੁਮ
ਘਰਾ ਘੇਲਾ ਘਾ ਘਾ ਕੈ ਗਠੁਕ ਘਾ ਠੁਲਾ ਠੈ ਠਦਾ ਦੁ ਗਠੁਗਲਾ ਠਦਾ ਸੇਮਲਾ ਠੈ ਠਾ ਠੈ ਠੈ ਠੁਕ
ਠੈ ਠਦਾ ਓ ॥

ਰਦੁਗਲਾ ਘਾ ਗਠੁਗਲਾ ਮਠੁਕ ਘਾ ਠੁਮਲਾ ਠੈ ਘੁਰ ਘਲਾ ਕੈ ਠੈਦ ਘਰੇ ਘਰ
ਘਾ ਠੈ ਠੁਮ ਗਠੁਗਲਾ ਠੈ ॥ ਠੈਦ (D 2006) ਘਰੇ ਠੁ ਠੈਦ ਘਰੇ ਠੈਦ ਓ ॥ ਠੁਮ ਘਰ
ਠੈ ਠੈ ਠੁ ਮਠੈ ਘੁਰ ਘਲਾ ਠੈਦ ਦੇ ਠੈਦ ਦੁ ਰਦੁ ਠੈ ॥ ਠੁ ਮ ਘਾ ਠੈਗਲਾ ਘਾ ਠੁਗ ਕੈ ਠੈ
ਘਾ ਠੈਗਲਾ ਘਰੇ ਠੁਮ ਘਰਾ ਘੇਲਾ ਘਾ ਠੁਮ ਠੈਦ ਘਾ ਠੈਗਲਾ ਘਰੇ ਠਦਾ ਦੁ ਠੈ ਠੈਗਲਾ ਠੁ
ਠੁ ਠੈ ॥ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੁ ਠੈ ਠੁਮ ਘਰਾ ਘੇਲਾ ਘਾ ਘਾ ਠੈ ਠੁਮ ਠੈ ਠੁਮ ਘਰਾ ਘੇਲਾ
ਘਰੇ ਠੈ ਮਠੁਕ ਠਦਾ ਠੁ ਠੈ ਠੈ ਮ ਠੁ ਮ ਠੈਦ ਘਾ ਠੁਮ (P 246a) ਠੈ ਠੈ
ਘਾ ਠੈ ਠੈ ਠੁ ਠੈਦ ਘਰੇ ਠਦਾ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ
ਠੁ ਮਠੁ ਮਠੁ ॥

12 ਘਮ ਠੈ ਠੈ ਗਠੁ ਘਾ ਠੈ ਕੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ ਠੈ
ਠੈ ਠੈ

13 ਠੈ
ਠੈ ਠੈ

ਠੈ ਠੈ ਠੈ ॥ ਠੈ
ਠੈ ਠੈ

ਠੈ ਠੈ ਠੈ ॥ ਠੈ
ਠੈ ਠੈ

ਠੈ ਠੈ ॥ ਠੈ

於無色界，諸色間斷。於無想天及二定分，諸心間斷。(386 b)非謂，於阿賴耶識中，色心種子乃至對治道未生來，有時間斷。不應計度，隨所應有，正義有故。計度傍義，違越正義，不應道理。

「等」謂，聖者上座部中，以有分聲，亦說此識。阿賴耶是有因故。^{1)……}如是等，分別說部亦說此識，名有分識。^{……1)}如說，六識不死不生，或由有分或由反緣而死，由異熟意識界而生。如是等能引發者，唯是意識故，作是言。五識於法無所了知，唯所引發。眼界亦爾，唯等尋求。見唯照囑。等貫徹者得決定智。安立是能起語分別。六識唯能隨起威儀，不能受善不善業道，不能入定，不能出定。勢用一切皆能起作。由能引發從睡而覺。由勢用故觀所夢事。

12 由如是等諸部聖教為定量故，「阿賴耶識如大王路。」 (368 c)

13 「復有一類謂心意識義一文異」者，此顯邪執。謂，如所說心意識名皆同一義。「是義不成」者，是非理義。「意識兩義差別可得」者，兩聲兩義，能詮所詮，自相異故。謂，六識身無間過去說名為意，了別境界說名為識。

1)……1) According to the original order, this sentence is to be placed at the end of this paragraph.

1 *nas* NP : *nas* /D. 2 *gaṇ ṣig* D : *gaṇ ṣig su dag* P. 3 *lan* D : *la ni* NP. 4 *blta* D : *lta* NP. 5 *gtod* NP : *btod* D. 6 *go/* NP : *go//* D. 7 *ro* NP : *ro //*D. 8 *daṅ don gñis* D : om. NP. 9 *ni* NP : *ni* /D. 10 *yid* D : *yod* NP.

(30)

બેન દસ કુમ્બ યત્ત વેસા ય ગૃહિણ દેવે પ્રાદત્તે ॥ તે મથેવ કુ સેમસા શ્રી દેવ શ્રેણ

પ્રત્ત પ્રાદત્ત કુ દશ્વે મત્ત મુરો ॥

બદ્ધ શ્રી શ્રી વેસા શ્રી મંત્રે ગુરુ ગણે ય ગુરુ ૬ (N 225a) યત્ત

મ ય સ્વાસ ય દેવે ગણે કુ દ્વિતી ય શ્રી તે સ્વાસ યા કુ મત્ત યેવ યતિ યુદ્ધ યે

યે દશ શ્રી ગુરુ ગણે વેસા શ્રી મંત્રે ૨ | તે દશ ય મદશ શ્રી કુ રદેવે યતિ શ્રી મત્ત ॥

૩... રદેવે ક્ષેત્ર યા મુ મ ગુરુ ગણે વેસા શ્રી મંત્રે તે દશ તે દશ ય મદશ શ્રી કુ રદેવે

યતિ શ્રી મત્ત ૩ ૩ મદે મદે ક્ષેત્ર યા રદેવે ક્ષેત્ર યા મદશ ય ગે ગુરુ ગણે વેસા શ્રી મ

૩ | રદેવે ક્ષેત્ર યા ક્ષેત્ર યા મુરુ શ્રી મુરુ યતિ શ્રી ગે ગુરુ ગણે કુરુ તે | રદેવે ક્ષેત્ર

કુમ્બ યત્ત મુરુ યતિ શ્રી મત્ત ૩ ॥ બદ્ધ શ્રી મંત્રે યા શ્રી ક્ષેત્ર યા દત્ત તે ગણે

યતિ શ્રી મત્ત ૩ ॥

તે દશ શ્રી ગુરુ ગણે કુમ્બ યત્ત વેસા યા યા મંત્રે યા કુમ્બા સો ॥ ૬ ૬ ૬

૩ | બદ્ધ શ્રી મંત્રે યા તે સ્વાસ કુ (P 246 b) સેમસા સો વેસા શ્રી મંત્રે યા

શ્રી ૬ ૬ યા મદશ ય (D 201a) યત્ત | ૬ ૬ યા મદશ કુ મુરુ યતિ શ્રી મત્ત ૩ ॥

બદ્ધ શ્રી મંત્રે યા મદશ યા મદશ યા મદશ | ૬ ૬ યા મદશ કુ મુરુ યતિ શ્રી મત્ત

૩ ॥ ૬ ૬ શ્રી મંત્રે યા ૭ ૭ કુમ્બ યત્ત ગણે યતિ કુમ્બ કુ ૭ ૭ બદ્ધ તે દશ શ્રી કુમ્બ યત્ત

ગણે યા તે મે મુદ્ધ મ મેદ્ધ મેદ્ધ શ્રી વેસા શ્રી મંત્રે સ્વાસ ય શ્રી ૬ ૬ યા મંત્રે યા કુમ્બા

૧૦ ૧૦ તે મમસા મદ્ધ શ્રી મમસા મદ્ધ કુ મુદ્ધ મદ્ધ મુરુ ૬ ॥ તે યા મંત્રે યા કુમ્બા

૧૧ શ્રી ગુરુ ગણે કુમ્બ યત્ત ગણે યા તે ગુરુ ગણે કુમ્બ યત્ત વેસા યા બેવ યા મંત્રે યા મુદ્ધ

કુમ્બ કુમ્બ યત્ત મદ્ધ યા તે ક્ષેત્ર મત્ત મદ્ધ વેસા શ્રી મંત્રે સ્વાસ યા કુમ્બ યત્ત મુદ્ધ ૬ ॥

૧૨ મદ્ધ યતિ કુમ્બ યત્ત શ્રી યતિ ૬ ૬ યા મદ્ધ યતિ શ્રી મત્ત ૩ ॥

૧૩ શ્રી મદ્ધ શ્રી મદ્ધ યતિ મુદ્ધ યા મુદ્ધ યા મુદ્ધ યા મુદ્ધ શ્રી મુદ્ધ યા મુદ્ધ યા મુદ્ધ

如意·識名義有差別，如是心義亦應有異。

「復有一類謂薄伽梵所說」等者，此顯，餘師，於愛阿賴耶等，起異義執。言「五取蘊名阿賴耶」者，謂，諸衆生攝爲我故。言「貪俱樂部受名阿賴耶」者，謂，貪受俱行，總名阿賴耶。比受是貪所增隨眠故。或復各別名阿賴耶。著處異故。言「薩迦耶名阿賴耶」者，由此取彼，爲我性故。

「此等諸師由教及證愚阿賴耶識故作此執」者，謂，彼諸師，有惡教故，有惡證故，愚阿賴耶識。或彼諸師，無親教故，無自解故，愚阿賴耶識。「隨聲聞乘安立道理亦不相應」者，隨彼自宗亦不應理。如勝論等所立實等，彼非爲勝，有過失故。「如是安立則爲最勝」者，無過失故，有勝德故。爲欲 (387 a) 顯彼計執過失故。復問言，「云何最勝」。

「若」立「五取蘊名阿賴耶生惡趣中一向苦處」者，

1 *rtog pa ste* NP : *rtogs te* D. 2 *kun gṣi* NP : *kun gṣi ṣes byaḥo* D.
 3……3 This passage is to be placed before the following passage ‘*yañ na so so……*’.
 4 *bcas pa ni kun gṣiḥo ṣes bya ba ni/ ḥdod chags dañ* D : om.
 NP. 5 *rtogs* D : *rtog* NP. 6 *ñes* NP : *ñe* D. 7 *par* NP : *pa* D.
 8 *rnam par* D : om. NP. 9 *na* DN : *ni* P. 10 *kyis* D : *kyi* NP.
 11 *kyi* DNP : *kyis* MS.

生捺落迦·傍生·餓鬼名生「惡趣」，唯有苦故，似苦現故，名「一向苦處」。由彼會無有少樂故，「最可厭逆」。於一切時有多苦故，「衆生一向不起愛樂」。非不愛義而有執藏。與執藏義不相應故，「於中執藏不應道理」。「以彼常求速捨離」者，是於苦蘊恒傷歎義。云何當令我無苦蘊。非求速離而復執藏應正道理。以相違故。

「第四靜慮」，及上無色，「貪俱樂部受」，恒無所有，「常有厭逆」，是厭因故，可惡逆故。言「具彼」者，第四靜慮已上有情具彼種類。是故，彼處「於中執藏亦不應理」。以無有故。

「於此正法中信解無我者」，常極厭逆薩迦耶見，是應斷故。見無我者，彼無有故，但取信解，恒求斷故，「於中執藏亦不應理」。

如是已顯他執過失，復當顯示自宗勝德。「阿賴耶識內我性攝」者，衆生妄執爲內我體。

1 *yin* NP : *ma yin* D. 2 *bar* NP : *ba ñid du* D. 3 *do* D : *do//* NP.
 4 *go/* NP : *go //D.* 5 *rnam*s NP : *rnam*s //D. 6 *tshogs* D : *rten* NP.
 7 *te* D : *te/* NP. 8 *pa* D : *om.* NP.

ਸੁੱਖ ਫੇ। ਕੇ ਕੇਸਾ ਉ ਮਰੇ ਸੁ ਕੇ ਆਕਰ ਗੁਣ ਸੁਖ ਪਰੇ ਭੁਠ ਪਰ ਮੁਕੁਤ ਪਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇ।।

ਕੁਠ ਦੁ ਮਦਯ ਗੇ ਫੇਰੇ ਪੇ।। ਯਸ ਚੁਠਸ ਪ ਕੇ ਕੁਠ ਗੇ ਮਦਯ ਗੇ ਫੇਰੇ ਪੇ।। ਯਸ ਚੁਠਸ ਪੇ।।

ਫੇ ਮਸ ਕੇ ਕੇਰੇ ਦੁ ਸੁਯ ਮਸੁਯ ਮ ਯੇਮਸ ਠਕ ਦਮੁਯ ਮ ਪ ਯੇਯਸ ਪਰੇ

ਯਥੇ ਮ ਕੁਮਸ ਸੁ ਸੁਯ ਪ ਸੁਯ ਮਸੁਯ ਗੁ ਯੁਠ ਪ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪਰ ਯਠ ਪ ਯ ਆਯੋਯ

ਯਠ ਗੁਠ ਗਥੇ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪ ਫੇ ਯ ਮਦਯ ਦੁ ਛਯਸ ਪਰੇ ਕੁਯਸ ਪਸ ਮਠਿਠਸ ਪ

ਕੁਮਸ ਫੇ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪਰ ਯਠ ਪਰ ਕੇ ਕੁਮ ਯਠ ਮੇ ਯਠੁਠ ਫੇ। ਛੇਠ ਮ ਮਠੁਠ ਸੁਮਸ

ਫੁਠ ਮਛੁਠਸ (N 226a) ਪਰ ਫੁਠ ਪਸ ਮੇ ਮਸੁਠ ਪ ਮੇਠ ਪਰੇ ਯੁਠ ਫੇ।। ਯਥੇ ਫੁਠ

ਫੇ ਫਯ ਕੇ ਫੁਠ ਦੁ ਸੁਯ ਮਸੁਯ ਮਰੇ ਯੁਠ ਪ ਯਥੇ ਫਯ ਮੇਠ ਗੁਠ ਠੇ ਮ ਫੁਠ ਸੁਮ ਦੁ ਸੁਠ ਗੁਠ

ਮਦਯ ਮੇਠ ਗੁਠ ਠੇ ਮ ਫੁਠ ਸੁਮ ਦੁ ਕੇ ਮ ਯਠ ਫੇ। ਮਦਯ ਦੁ ਫੁਠ ਮਰੇ ਆਠੇਠ ਪ ਮੇਠ ਪਰੇ

ਯੁਠ ਫੇ।। ਯਥੇ ਮ ਆਠੇਠ ਪ ਮਠੇਠ ਪਰੇ ਯੁਠ ਪ ਕੁਮਸ ਯ ਫੇ ਫਯ ਗੇ ਯਠ ਪ ਯਠ ਯਠ

ਪ ਫੇ ਯਠ ਗੁਠ ਗਥੇ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪਰੇ ਫਠ ਗੇਯ ਯਠੁਠ ਗੁਠ ਯਠ ਗੁਠ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪ

ਯ ਫੇ ਫੁਠ ਮਦਯ ਦੁ ਛਯਸ ਪਰ ਕੇ ਮੇ ਫੁਠ ਫੁਠ ਫੇ ਕੇ ਕੇ ਫਠ ਯਠੁਠ ਸੁਯ ਮਸੁਯ ਗੁਠ ਛੇਠ ਮ

ਫੁਠ ਮਛੁਠਸ ਪਰ ਫੁਠ ਪਰੇ ਯੁਠ ਫੇ।। ਫੇ ਫੁਠ ਗੁਠ ਯੁਠ ਯਥੇ ਮ (P 247b) ਆਠੇਠ ਦੁ

ਯਠ ਫੇ ਯ ਯਠ ਪਰ ਕੇ ਮ ਫੁਠ ਫੇ।।

ਯਸਮ ਆਠੇਠ ਮਥੇ ਪ ਯਠ ਠਕ ਆਠੇਠਸ ਮੇਠ ਪਰ ਸੁਠ ਪ ਯਠ ਛਯਸ ਫੁਠ

ਮਠਸ ਪਰੇ ਮਠੇ ਮ ਫੁਠ ਮੇ ਮਸੁਠ ਦੁ ਯੇਠ ਗੁਠ ਮਦਯ ਦੁ ਛਯਸ ਪਸ ਮਠਿਠਸ ਪ ਕੇ ਮਦਯ

ਦੁ ਛਯਸ ਪਸ ਆਠੇਠ ਗੁਠ ਫਠ ਗੇਯ ਗੁਠ ਗਥੇ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪ ਯਠ ਫੇ ਯ ਯਠੁਠ ਗੇ ਯਠ

ਗੁਠ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪ ਯਠ ਫੇ ਮ ਯਠ ਫੇ। ਯਥੇ ਫੁਠ ਆਠੇਠ ਪ ਮ ਫੁਠ ਗੇ ਮਠ ਦੁ ਗੁਠ ਗਥੇ

ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪ ਕੇ ਯਠੁਠ ਮ ਮੇਠ ਪਰ ਯਠੁਠ ਗੇ। ਯਠ ਗੁਠ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪ ਕੇ ਮ

ਯਠ ਫੇ। ਯਠੁਠ ਕੇਯ ਮੇਠ ਪਰੇ ਸੁਮਸ ਪਰ ਯਠੁਠ ਪ ਫੁਠ। ਯਠੁਠ ਕੇਯ ਮੇਠ ਪ ਫੁਠ ਯਠੁਠ

ਪਰੇ ਸੁਮਸ ਪਰ ਯਠੁਠ ਪ ਕੁਮਸ ਸੁ ਫੁਠ ਠਕ ਪਰੇ ਯੁਠ ਫੇ।। ਯਠ ਗੁਠ ਕੁਮ ਪਰ ਕੇਯ ਪ

「雖然」兩聲，爲重遮止他說妄計。

捺落迦等名「生惡趣一向苦處」。雖於苦蘊常求遠離，「然彼恒於阿賴耶識我愛」縑索「隨縛」不離會不於中起無有愛。由捨受相應，非可厭逆故。所以者何。彼雖希願云何當令我諸苦蘊都無所有，然於自我未嘗求離我見。對治未有故。異趣更無故，若於諸蘊，有所願樂，此則是其阿賴耶力。非，於意識有此我愛，應正道理。以惡趣中與彼苦受恒相應故。由此道理，於餘趣中，於彼希願亦不相應。

「雖生第四靜慮已上於貪俱樂部恒有厭逆」，然內我愛隨縛不離。如是我愛，依他而轉，依阿賴耶，非於(387b)意識。以阿賴耶乃至對治道未生來無變易轉。意識不爾。於無想定·無想·滅定，有間斷故。非有意識而無有受俱成有故。

1 *ṣags* D : *ṣabs* NP.

(33)

ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪਾ ਕੇ ਗਿਣੀ ਗਾਏ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ॥

ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪਾ ਕੇ ਗਿਣੀ ਗਾਏ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਨੂੰ (D 202 a) ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਕੁਮਾਰ ਪਾ ਕੇ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਾਏ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਨੂੰ ਸੋਚਿਆ ਸਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗਿਣੀ ਗਾਏ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ॥ ਕੋਈ ਗਾਏ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ (N 226b) ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਮੇਰੇ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਗਾਏ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ॥ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ॥ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਗੁਣ ਗਾਏ ਕੁਮਾਰ ਪਾ ਕੇ ਪਾ ਕੇ ਕੋਈ ਗਾਏ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ॥

ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਗੁਣ ਗਾਏ ਕੁਮਾਰ ਪਾ ਕੇ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਪਾ ਕੇ ਕੁਮਾਰ ਪਾ ਕੇ ਗਾਏ (P 248a) ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ॥ ਕੋਈ ਗਾਏ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ

ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ॥

「於此正法中信解無我者」，雖恒厭逆分別我見，然有俱生我見隨縛。此於何處。謂，彼但於阿賴耶識。率爾聞聲，便執內我，驚畏生故。何緣，不許，即於諸蘊而有我愛。以，若於彼有我愛者，此則是其阿賴耶識。由，可分別所緣行相四無色蘊，於無想天二無心定，不相續故。若爾，阿羅漢，雖厭逆身見，亦應得有。如是我愛斷故無有。以阿羅漢一切我見皆已永斷故，無此失。是故說言，阿羅漢，已轉於阿賴耶識，更無此我愛。

「是故安立阿賴耶識名阿賴耶識」，決定成就。無諸過失，有諸勝德，是故說言，「成就最勝」。

1 *na* NP : *nas* D. 2 *pa* NP : om. D. 3 *na* D : om. NP. 4 *gṣag*
NP : *bṣag* D. 5 *ches* N : *chos* DP.